

Jan Gwalbert Pawlikowski „Kultura a natura i inne manifesty ekologiczne”

W cyklu Biblioteki Obywatela ukazało się pierwsze w historii wznowienie książki „Kultura a natura” Jana Gwalberta Pawlikowskiego – pionierskiego w Polsce manifestu ochrony narodowego dziedzictwa przyrodniczego.

W cyklu Biblioteki Obywatela ukazało się pierwsze w historii wznowienie książki „Kultura a natura” Jana Gwalberta Pawlikowskiego – pionierskiego w Polsce manifestu ochrony narodowego dziedzictwa przyrodniczego.

Jak pisze Wydawca – „Kultura a natura” (1913) była pierwszym w naszym kraju całościowym i tak dobitnym głosem wskazującym na konieczność ochrony rodzimej przyrody i krajobrazu, głosem o wiele lat wyprzedzającym „modę” na ekologię i powstanie ruchu „zielonych”. Do dziś aktualne jest jej przesłanie, łączące ochronę piękna ziemi ojczystej z dbałością o rozwój kulturalny i wartości humanistyczne.”

Oprócz wspomnianego tekstu książka zawiera dwa inne ważne teksty tego autora – „Tatry parkiem narodowym” (z 1923 r.) i „W obronie idei parku narodowego” (1936) oraz obszerną przedmowę Remigiusza Okraski.

Jan Gwalbert Pawlikowski (1860-1939) – prawnik, ekonomista, badacz i popularyzator twórczości Juliusza Słowackiego, polityk ruchu narodowego-demokratycznego i społecznik. Pochodził z rodziny o tradycjach patriotycznych. Wybitny taternik, działacz Towarzystwa Tatrzańskiego, autor zasad przyjętych przez europejskie organizacje alpinistyczne, piewca i obrońca kultury ludowej Podhala. Przede wszystkim jednak „duchowy ojciec” ochrony przyrody w Polsce, współautor pionierskiej ustawy o ochronie przyrody (1934), współtwórca Ligi Ochrony Przyrody, propagator koncepcji Tatrzańskiego Parku Narodowego. Działacz niepodległościowy, był m.in. prezesem lwowskiego Banku Parcelacyjnego, którego celem było zapobieganie wyprzedaży ziemi przez polskich posiadaczy, oraz założycielem lwowskiej wieczorowej Szkoły Nauk Politycznych, która miała kształcić fachowe kadry w obliczu oczekiwanego odzyskania niepodległości. Kawaler Orderu Polonia Restituta.

Jan Gwalbert Pawlikowski na łamach Dzikiego Życia:

- [W kręgu kultury i natury – geneza oraz ideowe źródła ochrony przyrody i turystyki u Jana Gwalberta Pawlikowskiego – Zbigniew Mirek](#) (nr 4, 1998)
- [Przyroda to nie tylko bank genów. Wywiad z prof. Jackiem Kolbuszowskim](#) (nr 9, 2002)